

Szakmai beszámoló

„Maradj talpon!”-önálló életkezdés feltételeinek javítását célzó komplex program

A projekt 2018.01.01.-2019.10.31. közötti időszakban valósult meg. A rendezvényeken részt vett és fejlesztésbe bevont 25 éven aluli fiatalok száma 298 fő. A vállalásnak megfelelően összesen 10 fő önkéntes személy segítette a programok lebonyolítását 2 rendezvényre vonatkozóan. Egyes családi rendezvényekre és előadásra 66 fő szülő, családtag látogatott el. *Volt olyan szülő/ rokon, aki kihasználva a projekt adta lehetőségeket, több alkalommal is eljött gyermekéhez a programok ideje alatt.* A programok megvalósításában összesen 82 fő - 35 fő kísérő és 47 egyéb, - a programon megjelenő, vagy a lebonyolításban résztvevő munkatárs működött közre. *Természetesen a kollégák közül is volt olyan, aki több rendezvényen is segített a programok lebonyolításában, táboroztatásban, illetve részt vett az előadásokon.* A projekt szervezési és lebonyolítási munkálatait a 1 fő szakmai vezető és 1 fő projektmenedzser látta el, valamint a pénzügyi események, feladatok megvalósításáról 1 fő pénzügyi vezető gondoskodott.

A programban 18 tevékenység (csoportfoglalkozások, táborok, tréningek, egész napos rendezvények), azon belül 22 program valósult meg az alábbiak szerint:

„Magánélettan” című szexuális felvilágosítás és áldozattá válás témáját feldolgozó csoportfoglalkozás

Elsőként 2018.02.01.-2018.05.31. között került megrendezésre a Magánélettan című szexuális felvilágosítás és áldozattá válás témáját feldolgozó csoportfoglalkozás. A nemi- és szexuális egészségnevelésen alapuló tevékenységsorozat alapvető célja az volt, hogy a résztvevő gyermekek egy szexuálisan egészséges, életkoruknak megfelelő ismeretekkel rendelkező, felelősségteljes szexuális és családi életet élő tagjai legyenek a gyermekotthonnak és a majdani felnőtt társadalomnak. További célként tűztük ki a nemiséggel, szexualitással tudományosan megalapozott ismeretek közlése, átadása és interaktív formában történő feldolgozása által egy egészséges attitűd és szokásrendszer kialakítását a gyermekek életében. Fontos, hogy a tudásismeret átvételét követően az egészséges szemléletet és attitűdöt a szexuális kultúrájukban, társas kapcsolataikban és családi életükben is tudják képviselni, ezáltal érett, felelősségteljes partnerkapcsolatokat tudjanak kialakítani a jövőben, mely a sikeres és boldog élet egyik alappillére. A programban való részvétel eredményeképpen hosszú távon egy szexuális egészséget komolyan vevő és védelmező, egészségtudatos és felelősségteljes szexuális kultúrával rendelkező felnőtt válhat a résztvevő gyermekekből. A program célcsoportját 12-18 évesek alkották. 10 fős

kiscsoportos formában, interaktív foglalkozássorozat keretében feldolgozásra kerültek a társas kapcsolataink, mint pl. család, barátok, párkapcsolat, pszichoszexuális fejlődés, párválasztási érettség, szülővé válás. Érintették a személyes készségeken belül az egészséges szexualitás lelki hátterét, az ahhoz kapcsolódó értékeket, kifejezési módokat, önérvényesítést és segítségkérés folyamatát. Fókuszba állították a szexuális viselkedést, valamint a szexualitást, mint az élet természetes és egészséges részét, s kitértek a szexuális zavarokra és parafiliákra is. Ehhez elengedhetetlen volt az emberi életszakaszok, serdülőkori lelki és testi változások, ivarszervek, önvizsgálat, testápolás, intim higiénia, szexuális úton terjedő betegségek, védőoltások, továbbá a nemi betegségek megelőzésének lehetőségeinek témafeldolgozása. Végezetül a gyerekek ismereteket szereztek a megtermékenyítés folyamatáról, a terhességről és a magzat fejlődési útjáról, az abortuszról és annak testi-lelki hatásairól, valamint a nőgyógyászati vizsgálat folyamatáról, illetve a fogamzásgátlás lehetőségeiről is. A program Pétervásárán az Innovációs Oktatási és Közösségi Központban, Egerben pedig a Dobó tér 6/a. szám alatt található konferenciateremben, 2 korosztályban, 2-2 csoportban, Pétervására és Eger helyszíneken, összesen 40 fővel, 48 órában (alkalmanként 2 x 45 percben) valósult meg. A foglalkozásokat pszichológus: Tresó Kinga, nőgyógyász: Dr. Ádám Krisztina és védőnő: Joó Róbertné vezette.

A programelem céljához kapcsolódóan, 2018.11.15.-2018.11.22. közötti időszakban megvalósításra került a Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen Egyesület (továbbiakban: NANE) közreműködésével 2 csoport esetében a Szívdobbanás című előadás és csoportfoglalkozás, melynek konkrét témája az erőszakmentes párkapcsolat és a párkapcsolati egyenlőség voltak. A csoportbontás nemek szerint zajlott a téma intim mivoltából adódóan. Az interaktív foglalkozáson a gyerekek aktív részvételével különböző szituációs gyakorlatokat végeztek, melyet közös véleménynyilvánítással dolgozott föl a csoport, majd ezt követően az új ismeretek átadása történt. A feladatok által a résztvevők megismerték a párkapcsolati erőszak dinamikáját, a korai figyelmeztető jeleket, felvilágosítást kaptak arról, hogy hova lehet fordulni, ha az embert erőszak éri a családban, a párkapcsolatában, illetve hogyan segíthetik egymást a fiatalok. A résztvevők száma: 20 fő (10 lány és 10 fiú) volt. A programnak a Pétervásárán található Innovációs Oktatási és Közösségi Központ adott otthont.

A NANE egyesületének segítségével sikerült a program keretében - az intézményünk sajátosságait figyelembe véve - Szívdobbanás és Beszélj velem! című kiadványokat kidolgozni, megszerkeszteni majd kivitelezni, melyből 150-150 példány került nyomtatásra, melyeket telephelyeinken szétosztottunk. A terjesztésre az intézmény dolgozói és gyermekei körében került sor, ezáltal nemcsak a programban közvetlenül résztvevő gyermekek és nevelők bevonása valósult meg, hanem a gyermekotthonokban, nevelőszülői hálózatban nevelkedő többi gyermek és dolgozó is bekapcsolódott a prevenciós és intervenciós munkába. A tájékoztató jellegű színes munkafüzetek játékos formában mutatják be a tudnivalókat a boldog, erőszakmentes párkapcsolatról, valamint segítséget is nyújtanak abban, hogy is kell felismerni az erőszakos, bántó kapcsolatokat, kitől lehet segítséget kérni, vagy adni. A kiadványok tartalmának megismerését követően vélhetően segítséget tudunk nyújtani azoknak a fiataloknak, akiket ez a téma közvetlenül érint. A kézzelfogható információkkal a Magánélettan című szexuális felvilágosítás és áldozattá válás témáját feldolgozó csoportfoglalkozás hosszú távú cél elérésének hatékonyságát kívántuk növelni.

„Boldog leszek!” című jövőkép kialakítását elősegítő csoportfoglalkozás

A „Boldog leszek!” című jövőkép kialakítását elősegítő csoportfoglalkozások 2018.02.01.-2018.04.30 közötti időszakban zajlottak. A program céljával az tűztük ki, hogy a foglalkozások végeztével a résztvevőben alakuljon ki egy olyan jövőkép egyéni szinten, amelyben a fiatal célokat képes kitűzni szakmaválasztás, tanulás, családalapítás, munkavállalás területein, valamint a célok megvalósításához szükséges lépéseket is meg tudja határozni. A biztonságos és elérhető jövőkép kialakítása szempontjából fontos volt, hogy figyelembe vegyünk a fiatalok eddigi életútját, élményeit, életeseményeit és ezáltal a program során életpálya szemléletű csoportos tanácsadás valósulhatott meg. A jövőkép tervezésénél kihangsúlyozásra és tudatosításra került, hogy a fiatalnak döntések sorát kell meghoznia. Meghatározásra kerültek a rövid és hosszú távú (kb. 5 éves) célok egyéni tervek elkészítésével. Döntéseiket a számukra fontos értékek alapján hozták meg, ezért a foglalkozások egyik kiemelt témája a döntéshozatal és az értékrend tisztázása voltak, hiszen az értékek által kirajzolódik a munka- és pályaválasztás is. A jövőtervezés során ezért nagy szerepet kapott a már említett munka és a pályaválasztás, amelyhez meghatározásra kerültek, az egyéni készségek, képességek, erőforrások, érdeklődés és munkamód személyiségjellemzői is, továbbá fontos volt az önismeret bővítése. A foglalkozás várható, hosszabb távú eredménye lehet, hogy a résztvevő fiatal élethelyzetének, erőforrásainak figyelembe vételével képessé válik kijelölni saját magának reális, megvalósítható célokat, ezáltal hosszabb távon olyan jövőképet tud kialakítani, amely a megvalósítást követően biztonságot fog nyújtani számára. A csoportfoglalkozást 2 korosztályban, 2-2 csoportban, Pétervására, Innovációs Oktatási és Közösségi Központ és Egerben, a Dobó tér 6/a. szám alatti helyszíneken, összesen 40 fővel, 32 órában (alkalmanként 2 x 45 percben) került megrendezésre. A foglalkozást szociálpedagógus, okleveles emberi erőforrás tanácsadó, Vad Anna vezette.

Kész teát? című színházi előadás utógondozottak részére szexuális felvilágosítás és áldozattá válás témában

2018. 03.07-én tekinthették meg az Egri Kulturális és Művészeti Központban (3300 Eger, Bartók Béla tér 6.) fiatal felnőttjeink közül *16-an* a "Kérsz teát?" című színházi előadást. A programot 18 éven felüli utógondozottjaink részére hirdettük meg, mely a Magánélettan című szexuális felvilágosítás és áldozattá válás témáját feldolgozó csoportfoglalkozáshoz kapcsolódott. A rendezvényt a Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen (továbbiakban: NANE) Egyesület közreműködésével sikerült megrendezni. A foglalkozás céljával azt tűztük ki, hogy a 18. életévüket betöltött, utógondozói ellátásban élő fiatalok a látottak, hallottak által nagyobb eséllyel fel tudják ismerni és ezáltal el tudják kerülni, hogy nemtől függetlenül áldozatokká váljanak a párkapcsolatukban. Az áldozati szerep felismerése fontos a jövőbeni párkapcsolati viszonyok létesítésénél és a családalapításnál. A fejlesztés által a résztvevők a környezetükben élők között is nagyobb eséllyel fogják felismerni azokat a fiatalokat, akik veszélyeztetettek vagy már konkrét segítségre szorulnak. Az

előadás két főszereplője Bánki Gergely és Sipos Vera voltak. A kétszemélyes színdarab témájának középpontjában kifejezetten a szexuális beleegyezés és szexuális erőszak állt, amely humoros formában mutatta be a fiatalok mindennapjaihoz közelítő élethelyzeteket, és segített felismerni a szexuális erőszak kezdetét, amikor még a többség nem veszi észre, hogy miről is van szó. Az előadás mondanivalóját, tanulságát, a bántalmazás felismerésének kompetenciáját, a segítségkérés lehetőségeit Mihalovics Éva (NANE) moderátor közreműködésével egy témafeldolgozó beszélgetés keretében tárgyalhatták meg a program résztvevői. Lehetőség nyílt arra, hogy a feldolgozó beszélgetésen tisztázásra kerüljön az erőszak ténye, annak körülményei, és hogy egyáltalán mi számít erőszaknak, illetve milyen módjai lehetnek a segítségkérésnek. A fiatalok választ kaptak arra is, hogy erőszaknak minősül-e minden olyan érintés, simogatás és csók, amit a másik nem kíván? Vagy például szexuális erőszak kategóriájába tartozik-e, ha valakit, aki vonakodik vagy bizonytalan, rábeszélnek a szexre, esetleg azon belül valami olyanra, amit ő nem akar, illetőleg, ha olyannal próbálunk szexuális kapcsolatot létesíteni, aki valamiért (alkohol, drogok, gyógyszerek vagy ájult, alszik) nincsen annyira tudatánál, hogy meg tudja egyértelműen mondani akarja-e az aktust? Továbbá erőszaknak minősül-e az, hogy ha nem védekeznek, annak ellenére, hogy valamelyik fél ehhez ragaszkodna? Úgy gondoljuk, a színházi előadáson keresztül tanulás, ismeretszerzés innovatív módszerének alkalmazása sikeresebbé tette a fiatalok érdeklődésének felkeltését a téma iránt, valamint egyaránt hatékonyabbá vált az ismeretátadás és tudásfejlesztés is.

„I'm online” című színházi előadás internetes zaklatás témában

2018.03.03.-2018.03.10 között a Heves Megyei Gyermekvédelmi Központ és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat gyermekotthonából 4 csoport tekinthette meg a Karaván Művészeti Alapítvány és Színház jóvoltából az "I'm online" című színházi előadás internetes zaklatás témában elnevezésű tevékenység keretében a szinte azonos című interaktív színpadi darabot, amelyet témafeldolgozó beszélgetés követett. A két napon (2018.03.03. és 2018.03.10), délelőtti és délutáni előadások alkalmával 10-10 gyermek vett részt a programon, így összesen 40 gyermeket sikerült bevonnunk a 4 alkalom során. Minden csoportra egy-egy kísérő vigyázott. (kísérők: Ujjadi Péter, Vass Veronika, Sassné Maksi Krisztina, Istványiné Perge Gabriella) Az előadásra bérelt autóbuszokkal utaztak fel a résztvevők. A Karaván Színház és Művészeti Alapítvány ifjúsági kamararabja, az „I'm online-csesztetés egy felvonásban” egyedülálló módon közelítette meg az internetes zaklatás kérdését. A színdarab különlegessége az volt, hogy a nézők is bekapcsolódhattak a történet alakulásába, hiszen mobiltelefonjaikkal időről- időre üzenetekkel befolyásolták annak menetét vagy passzivitásukkal néma tanúként akarva-akaratlanul is részesévé váltak a zaklatási folyamatnak. A szobaszínházi keret a nézőket komfortzónájuk elhagyására készítette, a színpadkép fojtogatóan szűkös, sivár, sötét szoba volt, a világra az egyetlen ablakot a tablet, és a mobiltelefon kínálta, valódi kapcsolatok helyett egyre inkább a virtuális tér szereplői vették körül a teljesen elmagányosodott főszereplőt. A színdarab története, szereplői és az állami gondoskodásban élő fiatalok között szoros párhuzamot lehetett vonni, mely a nézők érzelmeinek megnyilvánulásában, véleményében

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

tükröződött, amit az élő chat-fal jelenített meg. Ez az innovatív módszer nagyon hatékonynak bizonyult, mert a nézők részeseivé váltak a darabnak, ami a saját érzéseiket tükrözte a témával és az adott szituációval kapcsolatosan. A saját gondolatok átadása intenzívebb részvételt, koncentrációt, ezáltal informálisan aktív tanulást eredményezett. Az előadás mondanivalóját, tanulságát, az internetes zaklatás és lelki bántalmazás felismerésének képességét, a segítségkérés és adás lehetőségeit az Alapítvány és színház vezetőjének, Nyári Pálnak a közreműködésével, az előadást követő feldolgozó beszélgetés keretében tárgyalhatták meg a program résztvevői. A gyermekekre nagy hatással volt a színdarab, minekutána mindenki számba vette internetezési szokásait. Sokan közülük akkor döbbsentek rá, hogy ők is voltak már áldozatok vagy elkövetők, vagy legalábbis ismernek olyan személyeket, akivel ez előfordult. A téma boncolgatása közben a moderátor rávilágított mi minősül „cyberbullying”-nak, tanácsokat kaptak, hogyan lehet ezeket a helyzeteket elkerülni, illetve megoldani. Emellett több segítségkérési lehetőség-főként segélyvonalak- is bemutatásra kerültek. Az előadásra bérelt autóbusszokkal utaztak fel a résztvevők.

Családi élményeim a Kerekerdőben

2018.06.09-én a HMGYK és TEGYESZ intézményében nevelőszülőknél nevelkedő és lakásotthonokban élő gyermekek és vérszerinti szülei, hozzátartozóik számára szerveztük meg a „Családi élményeim a Kerekerdőben” című egész napos családi rendezvény elnevezésű kirándulást. 70 gyermek, 15 hozzátartozó/szülő és 15 kísérő szakember (gyámok, lakásotthon vezetők, nevelőszülő tanácsadók), összesen 100 fő töltöttek el egy napot Debrecenben, a Kerekerdő Élményparkban. A változatos és sokrétű élményelemek kipróbálásával a különböző korú, nemű gyermekek és azok szülei egyaránt különleges élményeket szereztek. A résztvevőket Kázmér és Társa 2000 Bt. buszai szállították a helyszínre. Az utazás is nagy élményt jelentett a kirándulók számára, mivel többen voltak közülük, akik soha nem tettek meg ilyen hosszú utat lakhelyüktől. Emellett több gyermeknek jöttek el a szülei, hozzátartozói, a programra, így nekik méginkább különleges volt ez a nap. A 10.00 -i érkezést követően a kirándulók átvették a korlátlan játékot biztosító karszalagokat, mellyel korlátlanul használhatták a különböző élményelemeket, majd felfedezték a hatalmas területen elhelyezkedő Kerekerdő Élményparkot. Az élménypark kiválasztásánál fontos szempont volt, hogy a változatos életkorú gyermekek közül minden korosztály megtalálja az igényeinek és a képességeinek megfelelő élményelemeket. A Kerekerdő Élménypark programkínálata a teljesség igénye nélkül a következők voltak: „Beszélő fa”, vízi bicikli, hálós kalandpálya, drótkötélpálya, trambulín, ugráló vár, póni lovaglás, bungee trambulín, labirintus, tutajos pálya, vízi dodgem, klasszikus dodgem, motor-dodgem, Elvarázsolt Vár, mesejelenetek, játszóterek, Aranyosó és 5D mozi. A korlátlan karszalaggal egész nap folyamán bármilyen típusú élményelemet bármennyiszer kipróbálhattak a program résztvevői. A szülők és gyermekeik együtt, családként vágta neki a kihívásoknak. Délben bohóc műsor szórakoztatta a társaságot. A Park dolgozói az ebédet követően ismételten bohóc műsorral kedveskedtek a résztvevőknek, akik az előadás végeztével újra birtokba vették a Kalandpark játékeit, moziját. program 8 órában valósult meg. 18.00-kor véget ért az élményparki program, és a kirándulók hazaindultak a buszokkal. A családi rendezvény

felhőtlen jókedvvel, sok mókával és kacagással telt, kivétel nélkül mindenki- legyen az szülő, rokon, vagy gyermek- nagyon jól érezte magát, hiszen még hetekkel a közös kirándulás után is sokan közülük jókedvvel mesélték, emlegették debreceni élményeiket. A családi nap elérte célját, mellyel az együttlét örömeinek minél szélesebb körben történő kifejezésre juttatását kívántuk fókuszba helyezni. A kalandpark által kínált élményelemek változatos formában biztosították a családoknak az együvé tartozás élményét. A családoknak lehetősége adódott arra, hogy kiszakadhassanak a mindennapok mókuskerekéből, hiszen a program által nemcsak a szokásos láthatások alkalmával tudtak időt tölteni a szakellátásban nevelkedő gyermekeikkel. Olyan minőségi időt tudtak együtt tölteni, amelyből hosszú távon is tudnak táplálkozni és erőt meríteni. A programmal alkalmat biztosítottunk a gyerekek és szülők egymáshoz közeledésére és a családi kötelékek erősítésére, valamint, a közös élményekhez juttatáson túl hozzájárultuk a hazagondozás, az újbóli családdegyesítés folyamatához is a megjelent családok esetében. Az ebédet a Q-game Kft., a szállítást a Kázmér és Társa 2000 Bt., a kalandparki élményeket pedig a Nívó Style Kft. biztosította. A résztvevők kíséretét Berg Imréné, Bóta Andrea, Nyesóné Maksa Erika, Forgó Márta, Kóvári Ildikó, Istványiné Perge Gabriella, Árvai Miklósné, Balajti - Elizer Erzsébet, Erki Lászlóné, Laszota Mónika, Palotainé Pogonyi Ágnes, Utasiné Biró Éva, Szajlai Kinga és Tóth-Pintér Andrea látták el.

„Népi Alkotóműhely” című tehetséggondozó alkotótábor

A „Népi alkotóműhely” című tehetséggondozó alkotótábor a projekt ideje alatt kétszer is sikerült megvalósítani. Az első tábor ideje 2018.07.02-2018.07.06., a másodiké pedig 2019.06.24-2019.06.28. volt. Mindkét alkalommal 16 fő gyermek táborozhatott 2 kísérővel, (tehát összesen 36 fő) Egerszalókon. A táborok népi kézműves foglalkozásait az Integrált Közösségi Szolgáltató Tér és Mozgókönyvtári Szolgáltató Hely, Faluház bonyolította le. A szállást és az étkezést a Sarman Bt. által üzemeltetett Polónia Apartman biztosította. A résztvevők heti 30 órában, délelőtt és délután is tevékenykedtek a tábor 5 napja alatt. A gyerekek a hagyományőrző tehetséggondozó táborban, -amely a jövőkép kialakításában jelenthet támpontot a gyerekek számára, - számos tevékenységet próbálhattak ki a program ideje alatt, miáltal tudatosodhatott bennük, hogy tulajdonképpen mihez is éreznek magukban motivációt és tehetséget. A megvalósítás helyszínétől Egerszalókot választottuk, ahol megtalálható a Sáfránykert, ami egy olyan közösségi tér, melyben fűszerkert kapott helyet; mellette olyan falusi porta áll, ami a látogató vendégek számára egy időutazás élményét nyújtja: ökoépítészeti és néprajzi mintákat ötvöző barlangházak, a paraszti kultúrából átmentett értékekkel, kézműves oktató termekkel, bemutató helyekkel szemlélteti az érdeklődő számára a régi idők mindennapi életét.

A 2018-as tábor eseményei a következők voltak:

2018.07.02-án, délelőtt elkezdődtek a foglalkozások. Elsőként a barlanglakásokat mutatták be a foglalkozásvezetők, illetve egy 3D-s filmvetítésen is részt vettek a „barlang moziban” a gyerekek. A film Egerszalók nevezetességeit, illetve rövid történelmét mutatta be. A későbbiekben tárlatvezetéssel egybekötött séta közben a barlanglakások csodás történetéről, berendezéseiről, az ott lakók mindennapjairól kaphattak

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

információt. A hét további részében a gyerekek megismerkedhettek a batikolás, gyertyamártogatás, kosárfonás rejtjelmeivel, a papírmerítés, korongozás, kötélverés izgalmas folyamatával. Továbbá ízelítőt kaptak a nemezelésből a tűzzománc ékszerek készítéséből és a népi motívumfestésből, melyet fadobozok díszítésével tanultak meg. Az utolsó tábori napon Baráth Zoltán színművész népi játékokat játszott a gyermekekkel, majd népmesehallgatást követően, -melyhez illusztrációk készültek-, egy interaktív színdarab, egy mese résztvevőivé válhattak a táborozók. A héten több alkalommal rendeztek táncjátékot a gyermekeknek, ahol a népitánc mellett, népi körjátékokat is tanultak. A foglalkozások végeztével a lurkók régi fajtájakat kipróbálhattak ki, illetve a Mesebarlangot is megtekinthették. A tábor során lehetőség adódott többek között arra, hogy a Demjéni Tófürdőben strandolhattak a fiatalok, illetve kipróbálhatták a „Tücsökbusz”-t is, így eljuthattak Egerszalók nevezetességeihez, amiket a korábban levetített filmen láthattak. A táborozók nagyon izgalmas, érdekes hetet tölthettek el a Sáfránykertben, ahol rengeteg új ismeretre tettek szert, valamint bepillantást nyerhettek a népi művészet világába. A régi mesterségek megismerésével nagyobb lehetőség birtokába jutottak, kibontakoztathatták tehetségüket.

A 2019 –es tábor eseményei a következők voltak:

2019.06.24-én, a délelőtti foglalkozáson, miután bemutatkoztak a táborozók, két csapatot alkottak. A csapatjelképet választottak, amihez készítettek egyenpólókat, melyet a textilfestés újonnan tanult technikájával alkottak meg. Délután az előző évhez hasonlóan a barlanglakásokat mutatták be a foglalkozásvezetők, illetve ez a csoport is részt vett a 3D-s filmvetítésen a „barlang moziban”, ahol Egerszalók nevezetességeivel, illetve rövid történelmével ismerkedhettek meg. A későbbiekben pedig ők is tárlatvezetéssel egybekötött séta közben kaphattak tájékoztatást a barlanglakások csodás történetéről, berendezéseiről, az ott lakók mindennapjairól. Később a gyertyaöntés és papírmerítés mesterségével ismerkedhettek meg a gyerekek. A hét további részében megtanulhatták a virágszőnyegszövés, a gyöngyfűzés és a manóházak festésének, készítésének technikáját. Emellett ördögkarikát, tűzzománc ékszereket, rongybabákat és papírsárkányt,- mint régi játékokat- is készítettek. A kötélverés izgalmas folyamatával ők is megismerkedhettek, továbbá ízelítőt kaptak a nemezelésből, a süteménydíszítésből, a népi motívumfestésből, és dekupázs módszeréből, melyet fadobozok díszítésével tanultak meg. A foglalkozások végeztével a lurkók régi fajtájakat kipróbálhattak ki, illetve a Mesebarlangot is megtekinthették. A tábor során lehetőség adódott többek között arra, hogy ez a csapat szintén kipróbálhatta a „Tücsökbusz”-t, így eljuthattak Egerszalók nevezetességeihez, amiket a korábban levetített filmen láthattak. A táborozóknak ebben az évben is lehetőségük volt a Sáfránykertben tölteni a hetet, ahol társaikhoz hasonlóan rengeteg új ismeretre tettek szert, a népi művészetek, az önellátás- növénytermelés, valamint a gyógyfűvek ismeretének világába is. A régi mesterségek megismerésével kibontakoztathatták tehetségüket.

A táborok tevékenységeivel sikerült fejleszteni a résztvevők kompetenciáit, önismeretét, kreativitását, kooperatív képességeit, életviteli, környezeti, szociális magatartásmintáit, attitűdjeit. Továbbá megvalósult a sajátélmény megszerzése, a produktív életvezetéshez szükséges készségek fejlesztése, a mindennapi munkavégzéshez szükséges szemlélet és az új ismeretek átadása a kézműves tevékenységek bemutatásán, megtanításán keresztül. A fogások önálló alkalmazásával értékteremtő munkavégzés vált valóra az elsajátított ismeretek tükrében, mellyel a továbbiakban lehetőség teremthető az

életminőség javítására, illetve ez motivációt adhat számukra, hogy a jövőben maguk is népi iparművészekké, népi mesterségek ismerőjévé, termékek alkotójává válhatnak. A foglalkozások Gyüre Mariann, Krausz Petra, Baráth Zoltán, Fodor Edina közreműködésével valósultak meg. A gyermekek kíséretét Forgó Márta, Mustos Ágnes, Berecz Andrea, Tóth Teodóra látták el.

„Színház az egész világ!” elnevezésű komplex színjátszótábor

2018.08.12.-2018.08.19. között került megrendezésre a "Színház az egész világ!" elnevezésű komplex színjátszótábor, melyben 60 gyermek üdültetését sikerült megvalósítani 7 felnőtt kísérő felügyeletével. A helyszín a nagyvisnyói Boróka Tábor volt, ahol a Boróka Vendégház Szolgáltató Nonprofit Kft. a szállást és az étkezést egyaránt biztosította számukra. A színjátszótábor színes programjaiért a Pinceszínház Eger Művészeti Közhasznú Egyesület felelt, akik a projekt vonatkozásában az intézményünkkel együttműködő partnereként szervezték meg a tábor eseményeit. A gyermekek kirándulásokon, színházi előadásokon, ügyességi versenyeken, kreatív és ismeretátadó foglalkozásokon vehettek részt a 7 nap alatt összesen 44 órában. A színjátszó tábor lehetőséget adott az intenzív tehetséggondozásra a művészetterápia alkalmazásán keresztül. A hozzá csatlakozó egyéb programok kiegészítették a táborozók meglévő tudását, s mindemellett a fiatalok személyiségfejlesztő, ismeretbővítő és hasznos szabadidős tevékenységi formákkal is megismerkedhettek. A „Színház az egész világ!” című komplex programmal a gyermekvédelmi szakellátásban élő gyermekek számára olyan közeget biztosítottunk, melyben olyan képességekre tehettek szert, ami a továbbiakban segíti őket személyiségük, önismeretük, identitástudatuk fejlesztésében, valamint szert tettek a demokratikus közösségi élethez megfelelő készségekre is. Nagy hangsúlyt kapott a sport, a kultúra, az egészséges életmód, a természetvédelem területeinek, valamint az élő környezet szeretete és védelmének megismertetése azzal a céllal, hogy a táborozók hosszútávon megfelelően fogják alkalmazni a sikeres életvezetési szokásokat. A tevékenységek során fontos volt a sokféleség, a személyes kompetenciák fejlesztése, mint pl. az éntudatosság, önszabályozás (önkontroll, lelkiismeretesség, alkalmazkodás), fejlesztése, helyes szociális és személyes értékrend alakítása, a társakkal való együttműködés erősítése. Ezek mellett a verbális és nonverbális kommunikációs készségek és rendszerek elmélyítése, a motiváltság, optimizmus, kezdeményezőkézség, a gyermekek erős oldalának támogatása, gyenge oldalainak fejlesztése.

A tábor eseményei:

A Boróka tábor területén a táborozók jól felszerelt faházakban kaptak szálláshelyet, ahol a gyerekek nagy örömeire játszóterek, sportpályák, játszó és szabadidő park szolgálta ki mozgás és játékigényüket a vakáció ideje alatt. A táborba autóbusszal érkeztek a Kázmér és Társa 2000 Bt. által. 2018.08.12-én, a 0. nap délutánján a gyerekek megismerkedtek a táborvezetőkkel, s egymással is, majd birtokba vették a helyet. Később közösen alkották meg a tábori élet szabályait. Hétfőtől elindultak a foglalkozások: a táborvezetők segítségével kialakult a 4 csapat, majd közösen elkészítették a táborzászlót. A hét további részében a csapatok „forgószínpadszerűen” vehettek részt az egyes informális foglalkozásokon, melyek témái az önismeret, a gazdasági ismeretek, takarékos

SZÉCHENYI 2020

pénzkezelés és a beszédtechnika voltak. Fontos szerepet kapott a kreativitás és fantázia a kézműves tevékenységek vonatkozásában is, melybe a környezeti nevelést is sikerült beépíteni. A táborlakók többek között az erdőből, patakmederből gyűjtött köveket díszítették, valamint kipróbálhatták a papírmerítést, jelvényprézelést, mesekeksz díszítést és a gyöngyfűzést. A komplex program résztvevője gyanánt népzene és népmese órát is tartottak a foglalkozásvezetők, mely által az identitástudat erősítését valósították meg. A környezeti ismeretek erősítése főként a kirándulások alkalmával zajlott, melyek közül a legemlékezetesebb a Dédestapolcsányban található várrom meghódítása volt. A hasznos szabadidőeltöltés érdekében a csapatok „1 perc és nyersz!” című ügyességi vetélkedőn mérték össze tudásukat. A drámapedagógiai játékokon túl nagy megtiszteltetés volt megtekinteni az egri Érsekkertben a Csoportterápia színdarabot, illetve a táborban a Hoppláda című gyermekelőadást, melynek szervezését és lebonyolítását Tatár Gabriella vezetésével, együttműködő partnerünk az Egri Pinceszínház Egyesület végezte. A szakemberek a bemutató gálaműsor produkcióinak kialakításában, kivitelezés módszereiben tanácsaikkal segítették a csapatokat. A Bemutató műsorba egy közös produkció erejéig a felnőtteket is sikerült bevonni. A tábor búcsúbulival záródott. A nyaralás eseményei közül nem maradhatott ki a bátorságpróba sem, melyet a táborvezető meggyújtásával koronáztak meg. Vasárnap délelőtt, a hazautazás napján a gyerekek szemétszedési verseny keretében tették környezetüket tisztává, majd az ebédet követően új ismeretekkel és rengeteg közös nyári élménnyel gazdagodva utaztak haza. A táborvezető Forgó Zsuzsanna, a lebonyolításban résztvevő közreműködők pedig Soós Diána és Tatár Gabriella voltak. A gyermekek kíséretét Tóth Teodóra, Magyar Lászlóné, Utasiné Biró Éva, Kotroczó Gabriella, Kiss Borbála, Pál Jánosné, Katonáné Balázs Mária látták el.

"Ebsont beforr!" című kutyás terápiás csoportfoglalkozás

Az „Ebsont beforr!” című kutyás terápiás csoportfoglalkozásunk egy állatasszisztált terápia volt, melybe beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézséggel, tanulási gyengeséggel küzdő gyermekek kaptak egyéni szintű fejlesztést. Minden bevont gyermek esetében fennállt a pszichésen terhelt háttér, illetve a testi vagy szellemi fogyatékoság. Az átlagosan 2 x 45 perces, mikrocsoportos formában tartott foglalkozások megfelelő keretet adtak a képességfejlesztésnek. A tevékenység során konkrét fejlesztendő területek kerültek meghatározásra a gyermekekre vonatkozóan, ahol a kutya motivációs társaként volt jelen. A kutya jelenléte és a vele való közös munka, játékos formában, észrevétlenül hangolta a célcsoportot az együttműködésre az előre meghatározott célok felé. A terápiás órákon a képességek és készségek fejlesztése egyaránt kiterjedt a pszichés és motoros funkciók erősítésére, illetve a célcsoport életkorának megfelelő fegyelem, kitartás, céltudatosság, felelősségérzet és kötelességtudat kialakítására is. A programot a projekt mindkét évében sikerült megvalósítani. Mindkét csoport fejlesztése Mónosbél (Dózsa György út 12.) helyszínen 6 - 6 fő, összesen 12 fő bevonásával történt. Az első tevékenységsorozat 2018.03.01.-én kezdődött, majd 2018.03.15.-ig tartott, mivel 3 óra megtartását követően megváltozott a foglalkozásvezető személye. Később a program 2018. szeptember 01.-én indul újra, immár az Aura Segítő Kutya Alapítvány munkatársa, Vámos

Zoltán kutyás felvezető és Palóc Zita gyógypedagógus vezetésével, mely 2018.11.30.-ig zajlott. A második állat asszisztált terápiás csoport 2019.03.01.-2019.05.31. között valósult meg. A 2018-as évben 14 alkalommal, 24 órában, a 2019-es évben pedig 12 alkalommal szintén 24 órában került megrendezésre. A fejlesztő foglalkozásokon a következő készségek és funkciók fejlesztése került fókuszba a gyerekek egyéni szintjének felmérését követően.

1. csoport esetében: verbális kommunikáció, megismerő funkciók, motoros és orientációs képességek, csoportos együttműködés, konfliktuskezelési stratégiák, és felelős állattartás.

2. csoport esetében: csoportkohézió kialakítása, testtudat, testkontroll, téri orientáció, auditív figyelem és emlékezet, érzékek, mozgások, ritmusérzék. Érzékelés-észlelés, irányok, verbális kommunikáció, megismerő funkciók, motoros és orientációs képességek, auditív figyelem, beszédészlelés, beszédmegértés, nagymozgások, csoportos együttműködés, érzelmi és szociális kompetencia, szókincsbővítés, konfliktuskezelési stratégiák, auditív figyelem, kommunikáció, önbizalom erősítés, felelős állattartás, szociális készségek, empátiafejlesztés.

A program során sor került a kutya és a gyermekek közötti kapcsolatteremtés képességének elmélyítésére is, mely elősegítette a fiatalok számára a szociális képességek megszilárdítása mellett az érzelmi beleérzőképesség, empátia és kommunikációs képességek fejlesztését is. Ezenkívül az állat jelenlétében fellépő vagy más okokra visszavezethető stressz csökkentése, feszültségoldás és önállóságra nevelés egyaránt megvalósult az állattal való közös tevékenységek hatására. A foglalkozásvezetők módszereit tekintve az állatasszisztált terápia mellett mozgáskotta mozgásmódszert, alapozó terápia, anyanyelvi-zenei hallásfejlesztő program, GMP diagnosztika és terápia, viselkedésterápia, meseterápia és pszichodráma elemeket alkalmaztak a fejlesztő munka során. Első foglalkozásvezetőnk Földi Mónika kutyafelvezető, volt, aki helyett Palóc Zita, gyógypedagógus és Vámos Zoltán kutyafelvezető (AURA Segítő Kutya Alapítvány) váltott, és tartották meg a terápiás foglalkozásokat.

„Mesevilág” című meseterápiás csoportfoglalkozás

Mivel a kisgyermek még nem képes megfogalmazni a benne keletkező feszültségeket, szorongásokat és félelmeket, viszont a meséken keresztül közölni tudja ezeket, célul tűztük ki, hogy a félelmek és traumák sikeres oldására meseterápiás foglalkozást szervezünk. A meseterápia arra épít, hogy minden élethelyzetnek megtalálható a mesebeli párja, s ha ezt megtaláljuk, a mese óriási összerendező, egyensúlyteremtő hatással lesz a gyermekekre. A mesék szimbólumait nem kell a számukra nyilvánvalóvá tenni, hiszen ők még ösztönösen megértik és használják ezeket. A meseterápia és a mesék évszázados bölcsességet hordozó erejét, csodálatos rendteremtő hatását kívántuk felhasználni céljaink elérése érdekében, miáltal kellemes, kötetlen program keretében tapasztalhatták meg a gyerekek a meseélményeket, s vélhetően pozitív irányba formálódott a gyermekek személyisége. A tevékenység a projekt mindkét évében lezajlott. Az 1. csoport fejlesztését 2018.07.01.-2018.08.31. között Egerben, a Dobó tér 6/a. szám alatt, a 2. csoport pedig 2019.06.01.-2019.08.31. között Pétervásárán, az Innovációs Oktatási és Közösségi Központban sikerült megvalósítani. A kiscsoportos formában működő kisiskolás korú zárt csoportok számára alkalmanként 2 órában (2 x 45 perc), összesen 32 órában helyszínenként 8 alkalommal rendeztük meg a foglalkozást. A fejlesztésben, Egerben 10 fő, Pétervásárán 11 fő vett részt.

A program során a meseterápia eszközeivel, a mesékkel, játékokkal, alkotó

SZÉCHENYI 2020

tevékenységek segítségével sikerült játékosan inspirálni a részt vevő gyerekeket arra, hogy felismerjék magukban a továbblépésre való képességet. Emellett megerősítést kaphattak abban az érzésben, hogy képesek változtatni, hogy az otthonról hozott negatív mintákra, a mesék bölcsességén keresztül pozitív válaszokat tudjanak adni.

A foglalkozások során a terapeuta észrevétlenül érintette és „gyógyította” a gyermekekkel közösen: a szülői támogatás hiányát, a lelki és fizikai értelemben kapott rossz dolgok, haszontalan útravalóktól való megszabadulást, a kilátástalanság, eszköztelenség érzését, a támogató baráti kapcsolatok hiányát, az értéktelenség állapotát. Ennek érdekében a mesék tanúságainak segítségével pozitív tulajdonságokká, támogató üzenetkékké segített átfordítani azokat. A terápia elősegítette a gyermeke számára az elfojtott érzelmek felszínre hozását, a lelki gyógyulást. Úgy gondoljuk, hogy a résztvevők a mesék tanúságainak felismerését követően képessé válhatnak a változtatásra, miszerint képesek lehetnek fordítani életükön, mert talán többre hivatottak. A célcsoport „mintázata” pontos, pozitív úgynevezett ellenválaszként rövid, erős és dinamikus mesék kerültek feldolgozásra, ami könnyen befogadható a meséléshez nem szokott gyerekek számára is. A feladatok a csoporttagok egyéni szintjéhez mérve kerültek meghatározásra. A tevékenység során ezért különböző érdekes és „varázslatos” témát érintettek. Ilyenek voltak például az egri csoport esetében: a mesetérkép készítése, a Tündérposta, a Banya Befőtt, a táltos és a varázstárgy készítés. A mesék általi szorongások oldása mellett természetesen nagy szerepet kapott a varázsamulett készítése is, ami a továbbiakban segítséget nyújt a megszerzett jó tulajdonságok, emlékek megtartásához beépítéséhez. A „Bütyköldé” elnevezésű kézműves foglalkozással a meséhez kapcsolódó önismeret fejlesztést kívántuk megvalósítani. A nevelőszülőnél élő gyerekeket a csoportvezető Olvasósarok kialakításával motiválta, melynek hosszú távú céljai az olvasóvá nevelés és az olvasási szokások kialakítása voltak.

A pétervásárai csoport esetében kiemelt szerepet kapott a mesés beszédkiakítás, a félelmeket szimbolizáló szörnyrajzok elkészítése, azok „megszelídítése”. Fontos volt feldolgozni a saját erőből való építkezést, illetve erősíteni a saját képességeikben való hitet. A gyerekek mesevárat készítettek, letették egy birodalom építőköveit, melyeket a gyermekek számára fontos érzések, személyek, dolgok alkottak. A mesék általi szorongások oldása mellett nagy hangsúlyt kapott a „saját tudomány” keresése, azaz azok a jó tulajdonságok összegyűjtése, mely a közösség javára is fordítható. Varázslatos álarcok készültek, melyek a hasonlóságok és különbségek felfedezésére szolgáltak. Itt is megvalósult a kézműves foglalkozás, mellyel a meséhez kapcsolódó önismeret fejlesztést kívántuk megvalósítani. A programelem zárásaként házi ünnepséget tartott a csapat, melyen értékelésre kerültek a csoportfoglalkozás eseményei, a gyerekek kreatív tevékenységei, melyet a „játékos hétpróba” és közös meseírás kísért végig. A csoportfoglalkozásokat Tátrai Vanda meseterapeuta tartotta.

„Ne szívd mellre!” című szenvedélybetegségek prevencióját célzó csoportfoglalkozás

A „Ne szívd mellre!” című szenvedélybetegségek prevencióját célzó csoportfoglalkozás céljaként a foglalkozás vezetői igyekeztek olyan szemléletet kialakítani a fiatalokban, hogy a legális és illegális drogok használata nem tartozik a társadalom és közvetlen környezetük által elfogadott normák közé. Emellett abban is próbáltak segítséget nyújtani, hogy a gyerekek képesek legyen felismerni a belső (pl. aggódás, stressz) és külső nyomás-gyakorlásokat (kortársak, „barátok”), melyek befolyásolják a legális és illegális drogok kipróbálásával, esetleges használatával kapcsolatos döntéseiket. Továbbá, olyan

személyes és társas készségek fejlesztése valósult meg, melynek segítségével a célcsoport ellenállhat az ilyen jellegű nyomásoknak, ugyanis a diákok esetleges drog használatának, valamint a viselkedéses függőségek kialakulásának hatékony megelőzése alapvető segítséget jelenthet a jövőre nézve az antiszociális magatartás csökkentésében, a bűnelkövetői magatartás kialakulásának megelőzésében is. 2018.09.10-től 2018.11.15. között 2 korosztályban, helyszínenként 2 x 12 fős csoportokban, összesen 48 fővel, 32 órában (alkalmanként 2 x 45 percben) került megrendezésre a csoportfoglalkozás. A program a Mónosbéli Gyermekotthonban, Egerben pedig a Dobó tér 6/a. szám alatt található konferenciateremben páros foglalkozásvezetéssel valósult meg. A foglalkozás által a legális és/vagy illegális drogokat használó, vagy droghasználat által különösen veszélyeztetett fiatalok komplex segítése valósult meg annak érdekében, hogy erősödjenek bennük a fiatalokat védő, protektív tényezők pl. önismeret, társismeret, én-hatékonyság, bővüljenek saját problémás viselkedésükkel kapcsolatos ismereteik, javuljanak életvezetési készségeik és életminőségük. Mindemellett a szakemberek a foglalkozások által hozzájárulhattak a jövőbeni szerhasználat megelőzéséhez és a szerhasználat általi veszélyeztetettség csökkentéséhez. A témafeldolgozás egymásra épülő, interaktív formában történő párbeszéd, játékos feladatok és szituációs gyakorlatok által vált hasznossá, emészthetővé. A gyerekek tájékoztatást kaptak a szerekkel és azok szervezetre gyakorolt hatásaival kapcsolatban, illetve megismerték a rendszeres szerfogyasztás veszélyeit. A prevenció folyamat során a fiatalok önismerete, valamint a nemet mondás képessége is fejlesztésre került. A szenvedélybetegségről, valamint az addikció kialakulásáról, típusairól is számos új információt kaptak. Lehetőségük adódott a foglalkozások során megbeszélni a kémiai és a viselkedéses függőségek közötti különbségeket, azok veszélyeit, valamint kialakulásuk okait is. Emellett szó esett a kortárs-hatásról, a családi, szülői példamutatásról, mivel ezek a szenvedélybetegségek kialakulásának fontos okai lehetnek. A program során fontos volt az is, hogy a fiatalok lehetőséget kaptak jövőjük megtervezéséhez, terveik megvalósításához szükséges lépések és céljaik megfogalmazásához, amivel a szakemberek csökkenteni kívánták annak esélyét, hogy a céltalanság, motiválatlanság, majd az így kialakuló felszabadult idő miatt hozzányúljanak a gyerekek a különböző szerekhez. A foglalkozás vezetői Várkonyiné Fülöp Anita, Soós Ádám, Suha Tamás és Polgár Levente (Emberi Lépték Szolgáltató Bt.) voltak.

„Mindennapi függőségeink” című előadás

A program hosszú távú céljának eléréséhez, a szermentes életmód kialakításához hozzájárulva alkalom nyílt 2018.11.20-án Dr. Zacher Gábor toxikológus „Mindennapi függőségeink” című előadását meghallgatni, melynek középpontjában a kamaszokra veszélyes függőségek bemutatása állt. A hallgatóság számtalan új információt kapott az élet során előforduló legális és illegális függőségekről, azok ártalmairól, veszélyeiről. A drogok és pszichoaktív szerek mellett feltörekvő függőség az új adatok szerint az internet és Facebook- függőség, mely ugyancsak kihat a személyes lelki világra, ezáltal okozója lehet egy további függés – pl. drogfogyasztás, vagy kóros elhízás, vásárlási kényszer...stb.) kialakulásának. Hiszen, az ún. „emogi” bélyegek által a kamasz gyermek nem érzi magát népszerűnek, illetve az internetes zaklatás és degradáló képek hatására sokan vagy introvertált,

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

depresszív állapotba kerülhetnek, vagy kipróbálják a legújabb pszichoaktív szert, mert a deviáns viselkedéstől várják a népszerűséget. A résztvevőket megdöbbenették a hallottak, de ezzel igyekeztünk felnyitni a gyerekek szemét, megerősíteni őket a foglalkozáson tanultak alkalmazásában. A főorvos úr üzenete a felnőttek számára pedig az volt, hogy a szakellátásban élő gyermekek védelme a deviáns függőségektől nagy eséllyel a bizalom kialakításával érhető el, mivel a gyermek viselkedésének megváltozásának okait csak bizalmas légkörben lehet megbeszélni. Az előadáson 53 gyermek, 6 szülő/ hozzátartozó, és 49 intézményi dolgozó (nevelőszülők, lakásotthon vezető, gyermekotthon vezető, gyámok, irodai dolgozók), összesen 107 fő vett részt. A programnak az egri Megyeháza adott otthont. Az egyébként komoly témától függetlenül rendkívül jó hangulatú előadás által minden korosztály új információkkal gyarapodott, melyet –reményeink szerint-, hasznosítani is képesek lesznek a jövőben is.

„Szó-beszéd” című kommunikációs tréning

A „Szó-beszéd” című kommunikációs tréning célja a résztvevő gyerekek együttműködéssel és kommunikációval kapcsolatos alapismereteinek, viselkedési eszköztárának és hatékonyságának fejlesztése volt. A tréning az élményszerű, tapasztalati tanulás módszerével járult hozzá ahhoz, hogy a csoport tagjai bizonyos helyzetekben tudatosabban és felelősebben kezeljék önmagukat és társaikat. Az egészséges identitás kialakításához szintén fontosak az együttműködési és kommunikációs készségek, melyek jól fejleszthetők a csoportba bevont serdülőkorú gyerekeknél. Az adott fejlesztési csoportban előtérbe kerülnek az életkori eltérésekből fakadó, részben eltérő látásmódok is, amik gazdagítják, életszerűbbé teszik a tanulási folyamatot. A tréninget mind a négy gyermekotthonban sikerült megvalósítani csoportonként 12 fővel, így összesen 48 fővel az alábbi időpontokban:

2018.11.23. - 2018.12.11. között az 1. csoport esetében, a Lőrinci Gyermekotthonba.

2019.01.11. - 2019.01.29. között a 2. csoport esetében a Mónosbéli Gyermekotthonban,

2019.09.09. - 2019.09.23. között a 3. csoport esetében Pétervására helyszínen, illetve

2019.09.30. - 2019.10.21. között a 4. csoport esetében Egerben, a Dobó tér 6/a. szám alatt.

A foglalkozások csoportonként 6 alkalommal, 2 x 45 perces órák során, összesen 48 órában zajlottak. A tréning elején, minden helyszínen sor került a csoportalakítást követően a „szerződéskötésre”, majd a gyerekek bevezetést kaptak az együttműködés- és kommunikációfejlesztés témájába. A tevékenység során sikerült fejleszteni a csoportra vonatkozóan az önismeret, értékek- érzelmek- viselkedés, értékfeltárás, érzelmek felismerésével és kifejezésével kapcsolatos területeket. Emellett a gyermekek megtapasztalhatták a célzott drámapedagógiai játékokon és feladatokon keresztül, hogy a hatékony együttműködés és kommunikáció elengedhetetlen, ezért kitértek a különböző kommunikációs stílusokra, az önérvényesítés kommunikációs technikájának átvételére, azok segítő és gátló tényezőire, valamint a torzulásokra. A program során fókuszba került az együttműködés és empátia viszonya is, melynek egyik feltétele az értő figyelem, a megfelelő visszajelzés és én-közlés. Ezek hatékony alkalmazásának céljából a dramatikus helyzetgyakorlatok és az ún. „empátia-labor” által fejlesztésre kerültek az érzelmi kompetenciák, valamint az érzelmi intelligencia. Cél volt, hogy minél többször forduljon elő nyertes-nyertes, azaz együttműködésen alapuló, konstruktív és erőszakmentes kommunikáció, ezért a tréning lehetőséget biztosított a gyermekek számára,

hogy elsajátítsák az ehhez szükséges, megfelelő kommunikációs stratégiákat a konfliktuskezelés területén. A foglalkozásvezető Godó János, család- és gyermekvédő tanár, mentálhigiénés szakember, szupervizor - coach volt.

Önkéntesek felkészítése

A projekt során 2 alkalommal került sor önkéntesek felkészítésére 2 programhoz kapcsolódóan. Az első felkészítő tájékoztatást 2018. november 12-én a „Mikulásváró ünnep” című egész napos családi rendezvény kapcsán, a másodikat pedig 2019. május 14-én, a „Családi ki mit tud?” című egész napos rendezvényre vonatkozóan tartottunk 5 -5 fő, összesen 10 fő önkéntes számára az Eger, Dobó tér 6/a. szám alatti helyszínen. A felkészítő beszélgetés során az önkéntesek mindkét esetben megismerték a projekt tartalmát, a rájuk váró feladatok részleteit, de mindezek előtt megismerkedtek a Heves Megyei Gyermekvédelmi Központ és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat munkájával, valamint sor került a célcsoportok felé közelítő, érzékenyítő, beszélgetésre is, ami által tisztább képet kaptak a szakellátásban nevelkedő fiatalok mindennapjairól, küzdelmeiről, egyéni különleges szükségleteikről. Az önkéntes segítők bevonása a projekt kivitelezésében nyújtott számunka nagy segítséget. A feladatokat kiosztását követően, tisztáztuk az önkéntesek irányába elvárásainkat, miszerint a fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, a kommunikáció és viselkedés tekintetében esélytudatosságot kell közvetíteniük, semmilyen körülmények közt nem sugallhatnak szegregációt. A felkészítés során fejlődtek az önkéntesek szociális kompetenciái, hiszen a szakellátás működésébe, nevelési rendszerébe, legfontosabb feladatiba kaphattak bepillantást. Emellett a feladatok tisztázását követően új ismeretekről kaptak tájékoztatást a személyes adatok védelmével és útmutatást a környezetvédelmi elvárásokkal és környezettudatos magatartással kapcsolatosan. Ezek az információk a jövőben számukra is hasznosak lehetnek. Az önkéntesek felkészítését a szakmai vezető, Dr. Jungné Richter Judit, és a projektmenedzser, Bárdos Katalin Diána valósította meg.

„Mikulásváró ünnep” című egész napos családi rendezvény

Nagy sikere volt a 2018.12.08-án megrendezett „Mikulásváró ünnep” című egész napos családi rendezvénynek. Egy zenés délután keretében lehetőséget biztosítottunk a szülők és szakellátásban nevelkedő gyermekeik számára, hogy együtt tölthessék el a Mikulásváró ünnepet. A rendezvény a projektben meghatározott célok közül a gyermekek és szüleik, rokonaik, hozzátartozóik egymással való kapcsolatának erősítését hivatott elősegíteni. A rokoni, családi viszony elmélyítésével, szorosabbá tételével hozzájárulhatunk a gyermekvédelem fő feladatának megvalósításához, ami a gyermek hazagondozását jelenti. A programra az intézmény legkisebbjeiből 57 fő gyermek érkezett, akik közül néhányan hozzátartozóikkal és/vagy szüleikkel tölthették el a napot a mikulásünnep jegyében. 8 fő kísérő felnőtt mellett 5 önkéntes egyetemista segédkezett a gyermekek felügyeletében és a rendezvény zavartalan lebonyolításában. A rendezvényre 20 fő szülő, nagyszülő jött el gyermekéhez, unokájához, így összesen 85 főt sikertült vendégül látni. A

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

program 8 órában, azaz 8 x 45 percben valósult meg. A családon belüli kapcsolatokat támogató program délelőtt 10.00-kor Zenés Mikulásvárással kezdődött, melyet 11.00-órától 12.00-ig a Fülemüle Zenekar koncertje követett, mely nagyon jó hangulatban telt tánccal, közös énekléssel és játékkal. A zenés műsort az Ünnepi kreatív foglalkozás követte, ahol a gyerekek együtt alkothattak szüleikkel, testvéreikkel. Itt színezésre, díszítésre, rajzolásra, festésre volt lehetőségük. A résztvevők 13.00-tól az Ágacska gyermek színdarabot tekinthették meg az Egrimami Közhasznú Egyesület előadásában. Felejthetetlen élményben volt részük! A kicsik teljesen beleélték magukat a mesébe. A színészek elkészültével megérkezett a Mikulás, akit a közönség együttesen hívogatott. A gyerekeknek a Mikulás zsákját is meg kell keresniük, melyben minden gyermek részére ott volt a várva várt mikuláscsomag. A gyerekek az ajándékosztást követően még egy Mikulás versenyen is részt vehettek. A mikulás kvíz nyertesei külön ajándékokat is kaptak. Az ünnep résztvevőinek szendvicsebédéllel, aprósüteménnyel, pogácsával, teával, üdítővel kedveskedtek a szervezők. Ez a nap igazi ünnepi hangulatban telt. A zene, a produkciók, a foglalkozások mind a gyermekek örömeit fokozták. A tapasztaltak alapján a rendezvény célja a Mikulás érkezése és az ajándékozás közben valósult meg igazán, mivel a családok a legmeghatóbb pillanatokat ekkor élhették át. A szülők, rokonok a gyermekeik, hozzátartozóik örömeit, izgalmát látva elérzékenyülten ölelték magukhoz őket. Reményeink szerint nem csak a program idejére maradt fenn ez a fokozott szeretetnyilvánítás, hanem bízunk abban, hogy a programmal sikerült néhány gyermek számára előmozdítani családi viszonyainak rendezését, erősítését. Hosszú távon pedig azt reméljük, hogy olyannyira sikerült egy-egy szülő érzelmeire hatni, hogy ezáltal rendezni próbálja életkörülményeit annak érdekében, hogy gyermeke mihamarabb visszakerüljön hozzá. Mindenki nagyon jól érezte magát, mégis azok a családok voltak a legboldogabbak, akik együttesen -gyermek a szülővel- tölthették el ezt a csodás Mikulásváró ünnepet. A program lebonyolításában részt vettek az Egrimami Közhasznú Egyesület, a Fülemüle Zenekar/ Antovszky Tamás, Simoné Papp Cecília ev.(Mikulás és segítője), és Medves 99' Kft. A gyermekek kíséretét Bukat Mariann, Árvai Miklósné, Kovácsné Berecz Ilona, Csete Györgyné, Nyesőné Maksa Erika, Kotroczó Gabriella, Forgó Márta, Utasiné Biró Éva látták el. Önkéntes segítőink Baranyi Réka, Hanuszik Éva, Kun Dorottya, Szegedi Enikő, Saufert Zsófia voltak.

„Jó, ha tudod!” című szülőket célzó pszichoedukációs előadás

A „Jó, ha tudod!” című szülőket célzó pszichoedukációs előadás elnevezésű programot kifejezetten szülőknél, illetve hozzátartozóknál szerveztük. Olyan családokat céloztunk meg, ahol már előfordult az abúzus valamelyik formája. Örömmel vettük, hogy 2 fővel több résztvevőt sikerült bevonni a programba, mint ahogyan azt korábban terveztük. Az előadás 2019.02.20.-án, Egerben, a Dobó tér 6/a. szám alatti helyszínen került megrendezésre, ahol a Nők a Nőkért Együtt az Erőszak ellen Egyesület (továbbiakban: NANE) 10 fő szülőnek tartotta meg előadását 4 órában (4 x 45 perc). A NANE szakemberei interaktív előadás formájában vezették a foglalkozást, mely során a résztvevők megismerhették a párkapcsolati és családi erőszak dinamikáját, a korai figyelmeztető jeleket, beszéltek arról, hogy hova lehet fordulni, ha az embert erőszak éri, illetve a

SZÉCHENYI 2020

továbbiakban hogyan segíthetik egymást az érintettek. Fontos volt tudatosítani bennük, hogy a gyerekek számára a szülők közti erőszak tanújának lenni hasonlóan traumatizáló hatású lehet, mint a közvetlen bántalmazás, és súlyos lelki sérüléseket okozhat számukra. A foglalkozás során, a fejlesztés hatékonysága érdekében, az élettörténetek egymással való megosztása segített megküzdenni a résztvevőknek esetenként a szégyen és büntudat érzésével. Lehetőség nyílt arra is, hogy a résztvevők segítséget kapjanak, és olyan stratégiákat tanuljanak meg, amelyekkel a jövőben leküzdhetik az esetleges akadályokat. A „Jó, ha tudod!” című szülőket célzó pszichoedukációs előadást a NANE egyesület munkatársai tartották.

„Lépéselőnyben” című tanulástechnikák megismerését, elsajátítását célzó tréning

A „Lépéselőnyben” című tanulástechnikák megismerését, elsajátítását célzó tréning céljaként tűztük kik, hogy a résztvevő gyermekeket képessé tegyük arra, hogy meg tudják tervezni a saját céljaik eléréséhez vezető utat. Mindezt tegyék ezt tudatosan, pontosan, a leggyorsabban, a leghatékonyabban a legmesszebbre jutva. A 2019.02.15.-2019.04.15. közötti időszakban a program 2 csoporttal, 12-12 fő, összesen 24 fő részvételével, 11-17 éves korú gyermekek bevonásával 2 helyszínen zajlott. A foglalkozás mindkét helyszínen 2 alkalommal, 6 x 45 perces órákkal, összesen 24 órában valósult meg. A program helyszínei: Mónosbél, Dózsa György út 12., valamint Pétervására, Innovációs Oktatási és Közösségi Központ voltak. A gyerekek a foglalkozás során betekintést nyerhettek a tanulási problémák legfőbb okainak bemutatásába, a hatékony tanulás gátló tényezőibe, illetve sor került saját, esetlegesen fennálló problémák feltátására is. A gyerekek megismerhették az agy felépítését, különböző területeinek funkcióit, valamint azt, hogy az agy hogyan dolgozza fel a megszerzett információkat. A tanulást befolyásoló nehézségek összegzését követően megoldásokkal ismerkedhettek meg, valamint összegyűjtére kerültek azok a praktikus elemek, melyek segítségével a tanulás hatékonyabbá válik. A megfelelő tanulást lehetővé tevő módszer elméleti anyagának megismerése után, a gyermekek képessé váltak, hogy azt a gyakorlatban is alkalmazhassák. A gyakorlati feladatok alatt célunk volt, hogy a résztvevők képességekből készség szintre fejlesszék a tanulási módszer legfontosabb elemeit, és alkalmassá váljanak azok önálló és rugalmas használatra. A tanult technikákra vonatkozóan meghatározó volt, hogy a gyerekek ne csak eredményesen, de élvezetesen tudjanak a jövőben tanulni, tudják fantáziájukat használni. Számos fiatal nem hagy kibontakozni a környezete, ezért fontos volt, hogy erősítsük a gyerekek önbizalmát, saját képességeinek felismerését, önmagába vetett hitét. A jó célok meghatározása is hozzájárul a sikerek eléréséhez, ezek is megfogalmazásra kerültek. A foglalkozás lehetőséget biztosított a stressz leküzdés technikájának elsajátítására is, amit az első sikertelenség, egy vizsgahelyzet vagy más külső vagy belső tényezők okozhatnak. A foglalkozásvezető Ruff Nikoletta volt.

Gazdálkodj okosan! című csoportfoglalkozások a pénzkezelési és gazdálkodási alapismereteket célzóan

A „Gazdálkodj okosan!” című csoportfoglalkozások a pénzkezelési és gazdálkodási alapismereteket célzóan elnevezésű program lebonyolítása 2019.04.01. és 2019.06.15. között történt. A csoportfoglalkozás két helyszínén, a Mónosbéli Gyermekotthonban és Pétervásárán, az Innovációs Oktatási és Közösségi Központban 16-16 fő, összesen 36 fő gyermek számára biztosítottunk fejlesztést az alapvető pénzügyi ismeretek terén. A 11-17 éves vegyes korcsoportú résztvevők mindkét helyszínen 5 alkalommal 20 órában 2 x 45 perces (10 óra/csoport) foglalkozásokon vettek részt. A tevékenység által a gyerekek takarékosagra, önálló pénzhasználatra való nevelése valósult meg. A pénzügyi nevelés során az új ismeretek befogadására különböző eszközöket és színtereket ismerhettek meg a gyerekek, azzal a céllal, hogy ők, mint a következő generáció tagjai elkerülhessék az eladósodást, a napról napra élést. A közösségi pénzügyi nevelés során a játékos eszközöket, illetve a saját élményű tanulást helyeztük előtérbe. Az interaktív, játékos foglalkozások során a mindennapi pénzügyek és pénzügyi gondolkodási modellek gyakorlati megismerésére, a pénz fogalmának, használatának, kezelésének különféle módjainak megismertetésére valamint a pénzügyi tervezés alapjainak begyakorlására és a hosszú távú gondolkodási távlatok bemutatására is sor került. A gyerekek megtanulhatták a pénz megszerzésének, beosztásának, megtakarításának, gyarapításának alapjait, ezek szabályrendszerét. Kompetensekké váltak az alapvető pénzügyi eszközök, valamint a mindennapi pénzügyek etikai oldalának ismereteire vonatkozóan is. A program során a legfontosabb pénzügyi momentumok (pénzügyi tervezés, a pénz megkeresése, beosztása, gyarapítása, követése) begyakorlására adtak alkalmat a játékos, helyenként versenyhelyzeti keretek. A közös, kreatív tevékenységekkel a résztvevők önállóságának és a döntési folyamatok erősítésének is eleget tettünk. Az átfogó gazdasági tudásbővítés mellett megvalósult az együttműködés, kooperációs készségek, képességek fejlesztése, ezzel együtt a csoporton belüli közösségépítés is. A gyakorlatok során a kommunikációs eszközök bővítése, a stratégiai és kreatív gondolkodás erősítése, illetve a problémamegoldó képesség javítása is teljesült. A közös, kreatív, játékos tevékenységekkel a résztvevők önállóságának, döntési helyzetekre vonatkozó készségeiknek fejlesztése is megvalósult. A foglalkozást Himer Csilla pénzpedagógus vezette.

„Financiahódító –pénzkezelési tábor” elnevezésű tábor

A tábor a „Gazdálkodj okosan!” című csoportfoglalkozások a pénzkezelési és gazdálkodási alapismereteket célzóan elnevezésű programhoz kapcsolódóan, arra és az ott elsajátított ismeretekre alapozva került megvalósításra. Célja a gyerekek takarékosagra, önálló pénzhasználatra való nevelése mellett, a gyerekek életkori sajátosságainak figyelembe vételével, csoportos tevékenység keretében, élménypedagógiai

módszerekkel, aktív bevonódásra lehetőséget adó közösségi részvétellel egy „elképzelt ország” pénzügyi meghódítása volt. A tábor az életkori sajátosságok miatt élő szerepjátékra épült. A játékokban a résztvevők, a Financia hódítói saját várost, és ezzel saját társadalmat és gazdaságot építettek fel. Csoportalakítást követően a tevékenységek során napról- napra alakíthatták ki saját gazdaságukat, vállalkozásukat. Ismereteik elmélyültek a társadalmi kereslet-kínálat, a versenytárs és az üzleti modell fogalmának meghatározásában, a hosszú távú célok megfogalmazásában, azok eléréséhez szükséges megfelelő stratégia kiválasztásában és a kiadások, bevételi források feltérképezésében. A saját, fenntartható vállalkozás kritériumainak megismerése hosszú távon a fiatalok megélhetésének egyik forrásává válhat. A tábort 2019.07.15-2019.07.19. közötti időszakban rendeztük meg Bogács helyszínen, amiben 32 fő gyermek 5 fő kísérővel vehetett részt. A program ideje alatt 5 alkalommal, naponta 3 órában (3 x 45 perc), összesen 15 órában pénzügytanácsos foglalkozott a fiatalokkal. A csoportokon belül létrejött szerepek a személyes képességek, készségek alapján alakultak ki. A tábor végére a gyerekeknek nemcsak a személyes pénzügyeikről lett fogalmuk, hanem egy kicsit tágabb összefüggésbe is be tudták helyezni a gazdasági működést. Ehhez elengedhetetlen volt a stratégiatervezés, a közös problémamegoldás, együttműködés, meggyőzés és újratervezés képességének fejlesztése, valamint a kreatív pénzteremtés, a vásárlás-takarékosság elméletének elsajátítása és a tinik bevételi forrásának ismerete is. A fejlesztés mellett a gyermekek minden nap élvezhették a Bogácsi Thermálfürdő Kft. jóvoltából a strandot, illetve ugyanezen szolgáltató által biztosítottuk nekik a szállást a Diákszálló területén. A strand és környezete, illetve a játék és sportolási lehetőségek megfelelő módot adtak a napi kötött foglalkozásokat követően az életkornak megfelelő szabadidő eltöltésére. A mindennapi étkezést a Berezdalja Vendéglátó Kft. Jurtakert nevű éttermében bonyolítottuk le. A gyermekeket a Kázmér és Társa 2000 Bt. autóbusszaival szállítottuk a helyszínre. A tábor kötött foglalkozásait Himer Csilla tartotta. A gyermekek kíséretét Utasiné Biró Éva, Tajti Mária, Danó Jánosné, Hajdú Réka, Ligetfalvi Mária látták el.

„Családi ki mit tud?” című egész napos családi rendezvény

A HMGYK és TEGYESZ intézményében nevelőszülőknél és lakásotthonokban nevelkedő gyermekek és vérszerinti szülei, rokonaik számára szerveztünk egy családi napot mely során a családi kapcsolatok erősítése, a családtagok közötti kötelékek megszilárdítása valósulhatott meg. A program keretében a szülők esélyei és feltételei jelentősen javulhattak a gyermekeikkel történő kapcsolattartás terén is, így nagyobb eséllyel valósulhat meg a sikeres hazagondozás. Nagy öröm volt számunkra, hogy a korábban tervezett 90 fő helyett 10 fő gyermekkísérővel 158 fő gyermek és 23 fő szülő, hozzátartozó, valamint 32 munkatárs, így összesen 213 fő számára szerezhettünk élményeket a Mónosbéli Gyermekotthon festői környezetében 2019.05.25-én. A program 8 órában (8 x 45 perc) zajlott, melynek zavartalan lebonyolításában 5 fő önkéntes is részt vett. A családi nap keretében a célok megvalósítása érdekében 10.00 –tól a családi tehetségkutató Ki mit tud? közös, zenés, táncos és prózai produkcióinak megtekintését követően, a délelőtti folyamán 11.00-tól a Hit és Sport alapítvány keretein belül megrendezett Grassroots- futballbajnokság is kezdetét vette, melyre 6 állami gondozottakból álló csapat nevezett be. Ugyanebben az

időben Játékidő címmel játékos vetélkedők, foglalkozások zajlottak. A délelőtti program közös ebéddel zárult. A Horizont Group Kft. menedzseriroda jóvoltából Oláh Gergő meghívott sztárvendég 13.00-tól kezdődő műsora által egy színvonalas koncertélményt nyújtottunk a programba bevont családok számára. Majd 14.00-tól a HQ4 Fitness és Powerlifting Team SE erőemelő sportbemutató műsora következett, majd 14.45-től újra lehetőség nyílt a Játékidő foglalkozásain való részvételre. Záró akkordként egy közel 30 főből álló motoros csoport látogatta meg az egész napos családi rendezvény résztvevőit, akik minden gyermek számára biztosították a motorozás élményét a program zárásáig. Egész nap kézműves foglalkozás, valamint Gottfried Emese vállalkozó csapata, a Kedvcsinálók által ugrálóvár, arcfestés, lufibohóc, népi játszópark és buborék foci biztosította a gyermekek, családok felszabadult, örömteli szórakozását. A programok hangosítását Báry Gergely látta el. A programok és közös tevékenységek, játékok által nyújtott élmények a családi identitás erősítését, a családi szerepekhez kapcsolódó kompetenciák fejlesztését, a családtagok közötti kooperáció és együttműködés erősítését eredményezhették. Ez mindenképpen fontos azok számára, akiknek esélye van a hazagondozásra, hiszen a családtagoknak meg kell ismerniük egymás temperamentumát, reakcióit, viselkedését minél több szituációban, hogy a majdani otthoni közegben nagyobb eséllyel legyenek képesek egymás kölcsönös elfogadására. Ennek következtében a későbbi családi együttélés kevésbé lesz konfliktusokkal terhelt és hatékonyabbá válik a családi szerepek megosztása és a felmerülő problémák kezelése. Az önkéntes segítők a környezettudatos magatartás közlésében, és a programok zavartalan lebonyolításában vállaltak szerepet. A gyermekeket a Kázsmér és Társa 2000 Bt. által biztosított autóbusszokkal szállítottuk a helyszínre. A program lebonyolításában résztvevő szolgáltatók a HQ4 Fitness és Powerlifting Team SE, Gottfried Emese/ Kedvcsinálók, Horizont Group Kft.-Oláh Gergő, Hit és Sport Alapítvány, Medves 99'Kft., Kázsmér és Társa 2000 Bt., Báry Gergely voltak. A gyermekek kíséretét Utasiné Biró Éva, Tajti Mária, Kotroczó Gabriella, Forgó Márta, Kővári Ildikó, Zombori Anita, Vass Veronika, Sánta Emese, Sassné Maksi Krisztina, Antalné Józsa Márta látták el. Az önkéntesek feladatokat Tumpekné Rakji Tóth Katalin, Suha Károly, Lakatos Krisztina, Horváth Regina, Kersztúri-Bodnár Kata végezték.

Eszközök, anyagköltség

A programjaink, rendezvényeink, csoportfoglalkozások, tréningek, táborok színvonalasabbá tételére, valamint zavartalan lebonyolítása érdekében irodaszer, illetve kreatív alapanyagokat-melyek egy része újrahasznosított- és az alábbi eszközöket sikerült beszerezni:

- 4 db lamináló gép,
- 1 db projektor,
- 1 db projektor vászon
- 1 db bemutató vezérlő
- 1 db flipchart tábla
- 1 db színes nyomtató

EFOP-1.2.7-16-2017-00021

„Maradj talpon!”- önálló életvezetés feltételeinek javítását célzó komplex program
Heves Megyei Gyermekvédelmi Központ és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat

2 db fényképezőgép

5 db sörpad szett

4 db sørsátor/pavilon

2 db mobil hangfal

2 db mikrofonállvány

1 db mikrofon és a hozzá tartozó eszközöket

Az eszközökről a Térképtérre vonatkozóan csatoltunk képeket.

A programokra vonatkozó jelenléti ívek is becsatolásra kerültek, illetve a „Mikulásváró ünnep” című egész napos családi rendezvénnyel kapcsolatos projekt-adatlapot is csatoltuk, mivel a kísérők személye pontosításra került, ezáltal a nevek egyezni fognak a jelenléti íven található aláírások.

Eger, 2019.04.25.

Dr. Jungné Richter Judit
szakmai vezető
HMGYK és TEGYESZ

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFECTETÉS A JÖVŐBE